

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Վ.Վ.Հարությունյան

/Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 6

«06» դեկտեմբեր 2023թ.

ԷԻԿ/Բ-004, ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝	041301.00.6, կառավարում /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր՝	041301.01.6, կառավարում/ըստ ոլորտի/ /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան՝	կառավարման բակալավր /բակալավր, մագիստրատուրա/
Ամբիոն՝	Էկոնոմիկայի, իրավունքի և կառավարման /ամբիոնի լրիվ անվանումը/
Ուսուցման ձևը՝	առկա, հեռակա /առկա, հեռակա/
Կուրս/կիսամյակ	3-րդ կուրս, 5-րդ կիսամյակ
Դասախոս(ներ)՝	Վիկտորյա Հարությունյան /անուն, ազգանուն/ Էլ. հասցե/ներ vikavharutyunyan@gmail.com

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	3
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	4
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	5
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	5
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	6
8. Դասավանդման մեթոդներ.....	8
9. Ուսումնառության մեթոդները	8
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	9
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....	13
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	14
12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ.....	14
12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	18
12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	21
12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	21
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.....	22
14. Գնահատում.....	23
14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	23
14.2. Հարցաշար.....	23
14.3. Գնահատման չափանիշներ	25
Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ.....	26

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրություն» դասընթացը կարևորվում է տնտեսագիտության, կառավարման բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է «Կառավարում/ըստ ոլորտի/» կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

- Սոցիալ-տնտեսական երևույթների զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին:
- Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության չափանիշների հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ:
- Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական վերլուծություններում համեմատության և վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից:
- Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական դիտարկումների վերլուծելու կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Սովորեցնել «Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրություն» դասընթացի տեսական հիմքերը:
- Բացատրել կիրառական վիճակագրական օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել դիտարկումներ, խմբավորումներ, հետազոտություններ և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել հետազոտության առանձնահատկությունները օրինաչափությունների բացահայտման համատեքստում:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/.

«Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների մաթեմատիկական գիտելիքների, համակարգչային հմտությունների առկայությունը

կամ

«Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը 041301.00.6 «Կառավարում» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Հավանականությունների տեսություն», «Մաթեմատիկական անալիզ» դասընթացներից:

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպետենցիաները.

«Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

4.1. Գիտելիք

4.1.1. Գիտելիք և իմացություն

- Ցուցաբերում է սպառողների կամ սոցիալական այլ խմբերի կարիքները վեր հանելու տեսական մեթոդաբանական հիմնական մոտեցումների իմացություն:
- Ցուցաբերում է տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն:

4.2 Հմտություններ

4.2.1. Գիտելիքի և իմացության կիրառում

- Կարող է մշակել կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր ծրագրեր և մասնակցել դրանց իրագործման միջոցառումներին:
- Կարող է նախագծել կազմակերպական կառուցվածքներ, իրականացնել լիազորությունների և պատասխանատվության բաշխում, ձևակերպել խնդիրներ և պատվիրակել ենթականերին:
- Կարող է ընդունել կառավարչական որոշումներ խնդիրները համակարգի մեջ դիտարկելով և համակարգային մոտեցման համապատասխան գործիքակազմ կիրառելով:

4.2.2. Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

- Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից:
- Կարող է իրականացնել հետազոտություններ կառավարչական զանազան խնդիրներ լուծելու նպատակով, ինչպես նաև վերլուծել դրանց արդյունքները:

4.2.3. Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)

- Ունակ է լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության հիման վրա:
- Տիրապետում է մաթեմատիկական և վիճակագրության մեթոդներին, ինչպես նաև մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին:
- Ունակ է մասնագիտական վերլուծություններ իրականացնելիս կիրառել որակական և քանակական մեթոդներ:

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- Ունակ է թիմում աշխատելու և թիմի անդամների հետ արդյունավետ համագործակցելու:

4.3. Կարողություններ

4.3.1. Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)

- Կարող է բացահայտել, հաղթահարել և լուծումներ տալ անձանոթ պայմաններում առաջացած խնդիրներին:
- Ունակ է ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու:
- Ունակ է հաշվի առնելու կառավարչական որոշումների հետևանքները սոցիալական պատասխանատվության տեսանկյունից:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա) Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

- ԳԿ1** վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
- ԳԿ4** մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
- ԳԿ9** խնդիրների լուծում,
- ԳԿ10** որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

- ՀԳԿ1** գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
- ՀԳԿ2** հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
- ՀԳԿ3** սովորելու ունակություն,
- ՀԳԿ8** ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ) Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

- ԱԿ2** հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
- ԱԿ4** ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
- ԱԿ6** կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
- ԱԿ11** տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
- ԱԿ14** տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Կիրառական վիճակագրություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել կառավարման մասնագիտական գործունեության ընթացքում, հետազոտական լաբորատորիաներում աշխատելու, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և տնտեսագիտության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)		3 կրեդիտ/90ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն		6
Գործնական աշխատանք		6
Մեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք		78
Ընդամենը		90
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)		քննություն

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների,

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդաբանության:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրվող, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կրթ սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաձանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** – կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են**⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**⁷ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ակտիվիզմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարամունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	ինքնուրույն աշխատանք
1.	<p>Թեմա 1. Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության առարկան, մեթոդը և խնդիրները⁹</p> <ul style="list-style-type: none"> Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության գիտության առարկան: Հասարակական կյանքի օրենքների բնույթը և վիճակագրության դերը դրանց ճանաչողության մեջ: Նշանավոր մարդկանց կարծիքը վիճակագրության գիտության մասին: Քանակական և որակական վերլուծության փոխկապակցվածությունը վիճակագրության մեջ: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության մեթոդը և նրա հիմնական հիմնական հիմնական առանձնահատկությունները: Մեծ թվերի օրենքը: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական օրինաչափությունները: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական գիտության կառուցվածքը: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական գիտության ճյուղերը: Վիճակագրության կապը մյուս գիտությունների հետ: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական հետազոտության հիմնական փուլերը: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական համակցություն: Համակցության միավորը: Հատկանիշ: Հատկանիշների դասակարգումը: Վիճակագրական ցուցանիշ: <p>Թեմա 2. Ինդեքսներ*</p> <ul style="list-style-type: none"> Վիճակագրության ինդեքսային մեթոդը: Ագրեգատային, միջին թվաբանական և միջին հարմոնիկական ինդեքսներ: Միջին մակարդակի դինամիկայի վերլուծության ինդեքսային մեթոդը: 	2				26

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

⁹ Հեռակա ուսուցման համար

	Կառուցվածքային տեղաշարժերի ինդեքսը: Կարևորագույն տնտեսական ինդեքսները: Ինդեքսների փոխկապակցվածությունը: Տերիտորյալ ինդեքսներ:					
2.	<p>Թեմա 3. Երևույթների փոխկապակցվածության ուսումնասիրումը</p> <ul style="list-style-type: none"> Քանակական վերլուծության դերը փոխադարձ կապերի մեջ; Զուգահեռ տվյալների մեթոդը: Վերլուծության խմբավորումների կիրառումը կապերի ուսումնասիրման համար: Կապերի ուսումնասիրման հաշվեկշռային և ինդեքսային մեթոդները, կոռելյացիայի և ռեգրեսիայի մեթոդները: Գծային և ոչ գծային ռեգրեսիա և կորելյացիա: Մասնակի և բազմակի կորելյացիա: Կորելյացիոն և ռեգրեսիոն հավասարումների պարամետրերի իմաստի մեկնաբանումը: <p>Դիսպերսիոն վերլուծության կիրառման հնարավորությունը սոցիալ-տնտեսական երևույթների վերլուծության մեջ: Քանակական և որակական հատկանիշների կապերի սերտության ցուցանիշների կառուցման մեթոդոլոգիական հիմունքները:</p> <p>Թեմա 4. Սոցիալ-տնտեսական երևույթների դինամիկայի ուսումնասիրումը*</p> <ul style="list-style-type: none"> Դինամիկ շարքերի հիմնական ցուցանիշները: Դինամիկ միջին ցուցանիշները: Դինամիկ շարքերի հարթեցումը: Հիմնական միտումների դրսևորումը: Դինամիկ շարքերի էքստրապոլյացիան և ինտերպոլյացիան: Դինամիկ շարքերի կառուցման և փոխկապակցությունների ուսումնասիրման մեթոդոլոգիական հիմունքները: <p>Սեզոնային տատանումների վիճակագրական ուսումնասիրության հիմնական հիմնական հարցերը: Դինամիկ շարքերի օգտագործումը կանխագուշակման նպատակով:</p>	2		2		26
3.	<p>Թեմա 5. Բնակչության շարժի ուսումնասիրումը</p> <ul style="list-style-type: none"> Բնակչության բնական շարժի ուսումնասիրումը Բնակչության մեխանիկական շարժի ուսումնասիրումը <p>Թեմա 6 . Բնակչության թվաքանակի հաշվառումը</p> <ul style="list-style-type: none"> Բնակչության հաշվառման անցկացման ձևերը Բնակչության, նրա թվի, աճի օրինաչափությունների, կազմի ու տեղաբաշխման նշանակությունը <p>Թեմա 7. Աշխատանքային շուկայի վիճակագրություն</p> <ul style="list-style-type: none"> Աշխատանքային ռեսուրսներ, բնակչության զբաղվածության և գործազրկության գործակիցներ 	2		2		26

	<ul style="list-style-type: none"> • Աշխատողների թվի ցուցանիշները, աշխատուժի շարժի ցուցանիշները Աշխատաժամանակը և դրա օգտագործումը					
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		6		6		78

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Հակոբյան Կ.Հ.. «Վիճակագրության տեսությունն ուսումնական ձեռնարկ»	2003
2.	Ֆահրադյան, Կոնստանդյան «Վիճակագրության ընդհանուր տեսության խնդրիների ժողովածու»	1984
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Կոզլով, Էռլիխ, Դոլգուշևսկի, Պոլյուշին, Վիճակագրության ընդհանուր տեսություն	1981
2.	Պետրոսյան Ա.Ն. «Վիճակագրության ընդհանուր տեսություն» ուսումնական ձեռնարկ,	2008
3.	Шпигельхалтер Д. Искусство статистики. Как находить ответы в данных / Д. Шпигельхалтер — «Манн, Иванов и Фербер», 2019 — (МИФ Научпоп)	2019
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		
2.		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնասիրողական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ¹⁰
1.	Թեմա 1. Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության առարկան, մեթոդը և խնդիրները ¹¹	<ul style="list-style-type: none"> • Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության գիտության առարկան: Հասարակական կյանքի օրենքների բնույթը և վիճակագրության դերը դրանց ճանաչողության մեջ: Նշանավոր մարդկանց կարծիքը վիճակագրության գիտության մասին: <ul style="list-style-type: none"> • Քանակական և որակական վերլուծության փոխկապակցվածությունը • վիճակագրության մեջ: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության մեթոդը և նրա հիմնական հիմնական հիմնական առանձնահատկությունները: <ul style="list-style-type: none"> • Մեծ թվերի օրենքը: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական օրինաչափությունները: • Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական գիտության կառուցվածքը: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական գիտության ճյուղերը: Վիճակագրության կապը մյուս գիտությունների հետ: • Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական հետազոտության 	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

¹⁰ Հստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹¹ Հեռակա ուսուցման համար

		<p>հիմնական փուլերը:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական համակցություն: Համակցության միավորը: • Հատկանիշ: Հատկանիշների դասակարգումը: Վիճակագրական ցուցանիշ: 		
	Թեմա 2. Ինդեքսներ*	<ul style="list-style-type: none"> • Վիճակագրության ինդեքսային մեթոդը: Ագրեգատային, միջին թվաբանական և միջին հարմոնիկական ինդեքսներ: • Միջին մակարդակի դինամիկայի վերլուծության ինդեքսային մեթոդը: Կառուցվածքային տեղաշարժերի ինդեքսը: Կարևորագույն տնտեսական ինդեքսները: Ինդեքսների փոխկապակցվածությունը: Տերիտորյալ ինդեքսներ: 		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
2.	Թեմա 3. Երևույթների փոխկապակցվածության ուսումնասիրումը	<ul style="list-style-type: none"> • Քանակական վերլուծության դերը փոխադարձ կապերի մեջ; Զուգահեռ տվյալների մեթոդը: • Վերլուծության խմբավորումների կիրառումը կապերի ուսումնասիրման համար: Կապերի ուսումնասիրման հաշվեկշռային և ինդեքսային մեթոդները, կոռելացիայի և ռեգրեսիայի մեթոդները: Գծային և ոչ գծային ռեգրեսիա և կորելյացիա: Մասնակի և բազմակի կորելյացիա: Կորելյացիոն և ռեգրեսիոն հավասարումների պարամետրերի իմաստի մեկնաբանումը: Դիսպերսիոն վերլուծության 	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

		կիրառման հնարավորությունը սոցիալ-տնտեսական երևույթների վերլուծության մեջ: Քանակական և որակական հատկանիշների կապերի սերտության ցուցանիշների կառուցման մեթոդոլոգիական հիմունքները:		
	Թեմա 4. Սոցիալ-տնտեսական երևույթների դինամիկայի ուսումնասիրումը*	<ul style="list-style-type: none"> • Դինամիկ շարքերի հիմնական ցուցանիշները: • Դինամիկ միջին ցուցանիշները: Դինամիկ շարքերի հարթեցումը: Հիմնական միտումների դրսևորումը: Դինամիկ շարքերի էքստրապոլյացիան և ինտերպոլյացիան: • Դինամիկ շարքերի կառուցման և փոխկապակցությունների ուսումնասիրման մեթոդոլոգիական հիմունքները: Սեզոնային տատանումների վիճակագրական ուսումնասիրության հիմնական հիմնական հարցերը: Դինամիկ շարքերի օգտագործումը կանխագուշակման նպատակով: 		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
3.	Թեմա 5. Բնակչության շարժի ուսումնասիրումը	<ul style="list-style-type: none"> • Բնակչության բնական շարժի ուսումնասիրումը • Բնակչության մեխանիկական շարժի ուսումնասիրումը 	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
	Թեմա 6 . Բնակչության թվաքանակի հաշվառումը	<ul style="list-style-type: none"> • Բնակչության հաշվառման անցկացման ձևերը • Բնակչության, նրա թվի, աճի օրինաչափությունների, կազմի ու տեղաբաշխման նշանակությունը 		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

	Թեմա 7. Աշխատանքային շուկայի վիճակագրություն	<ul style="list-style-type: none"> • Աշխատանքային ռեսուրսներ, բնակչության զբաղվածության և գործազրկության գործակիցներ • Աշխատողների թվի ցուցանիշները, աշխատուժի շարժի ցուցանիշները Աշխատաժամանակը և դրա օգտագործումը		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
--	---	---	--	--------------------

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	<i>Թեմա</i>	<i>Ուսումնասիրվող հարցեր</i>	<i>Ժամաքանակ</i>	<i>Ստուգման ձևը</i>	<i>Գրականություն¹²</i>
1.	Թեմա 1. Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության առարկան, մեթոդը և խնդիրները¹³	<ul style="list-style-type: none"> • Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության գիտության առարկան: Հասարակական կյանքի օրենքների բնույթը և վիճակագրության դերը դրանց ճանաչողության մեջ: Նշանավոր մարդկանց կարծիքը վիճակագրության գիտության մասին: • Քանակական և որակական վերլուծության փոխկապակցվածությունը վիճակագրության մեջ: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության մեթոդը և նրա հիմնական 	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

¹² Հստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹³ Հեռակա ուսուցման համար

		<p>հիմնական հիմնական առանձնահատկությունները:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Մեծ թվերի օրենքը: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական օրինաչափությունները: • Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական գիտության կառուցվածքը: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական գիտության ճյուղերը: Վիճակագրության կապը մյուս գիտությունների հետ: • Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական հետազոտության հիմնական փուլերը: • Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական համակցություն: Համակցության միավորը: • Հատկանիշ: Հատկանիշների դասակարգումը: Վիճակագրական ցուցանիշ: 		
	<p>Թեմա 2. Ինդեքսներ*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Վիճակագրության ինդեքսային մեթոդը: Ագրեգատային, միջին թվաբանական և միջին հարմոնիկական ինդեքսներ: • Միջին մակարդակի դինամիկայի վերլուծության ինդեքսային մեթոդը: Կառուցվածքային տեղաշարժերի ինդեքսը: Կարևորագույն տնտեսական ինդեքսները: Ինդեքսների փոխկապակցվածությունը: 		<p>ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2</p>

2.	Թեմա 3. Երևույթների փոխկապվածության ուսումնասիրումը	Տերիտորիալ ինդեքսներ: <ul style="list-style-type: none"> • Քանակական վերլուծության դերը փոխադարձ կապերի մեջ; Զուգահեռ տվյալների մեթոդը: • Վերլուծության խմբավորումների կիրառումը կապերի ուսումնասիրման համար: Կապերի ուսումնասիրման հաշվեկշռային և ինդեքսային մեթոդները, կոռելացիայի և ռեգրեսիայի մեթոդները: Գծային և ոչ գծային ռեգրեսիա և կորելյացիա: Մասնակի և բազմակի կոռելյացիա: Կոռելյացիոն և ռեգրեսիոն հավասարումների պարամետրերի իմաստի մեկնաբանումը: Դիսպերսիոն վերլուծության կիրառման հնարավորությունը սոցիալ-տնտեսական երևույթների վերլուծության մեջ: Քանակական և որակական հատկանիշների կապերի սերտության ցուցանիշների կառուցման մեթոդոլոգիական հիմունքները: 	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
	Թեմա 4. Սոցիալ-տնտեսական երևույթների դինամիկայի ուսումնասիրումը*	<ul style="list-style-type: none"> • Դինամիկ շարքերի հիմնական ցուցանիշները: • Դինամիկ միջին ցուցանիշները: Դինամիկ շարքերի հարթեցումը: Հիմնական միտումների դրսևորումը: Դինամիկ շարքերի էքստրապոլյացիան և ինտերպոլյացիան: • Դինամիկ շարքերի 		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

		կառուցման և փոխկապակցությունների ուսումնասիրման մեթոդաբանական հիմունքները: Սեզոնային տատանումների վիճակագրական ուսումնասիրության հիմնական հիմնական հարցերը: Դինամիկ շարքերի օգտագործումը կանխագուշակման նպատակով:			
3.	Թեմա 5. Բնակչության շարժի ուսումնասիրումը	<ul style="list-style-type: none"> • Բնակչության բնական շարժի ուսումնասիրումը • Բնակչության մեխանիկական շարժի ուսումնասիրումը 	2		ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
	Թեմա 6 . Բնակչության թվաքանակի հաշվառումը	<ul style="list-style-type: none"> • Բնակչության հաշվառման անցկացման ձևերը • Բնակչության, նրա թվի, աճի օրինաչափությունների, կազմի ու տեղաբաշխման նշանակությունը 			ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
	Թեմա 7. Աշխատանքային շուկայի վիճակագրություն	<ul style="list-style-type: none"> • Աշխատանքային ռեսուրսներ, բնակչության զբաղվածության և գործազրկության գործակիցներ • Աշխատողների թվի ցուցանիշները, աշխատուժի շարժի ցուցանիշները <p>Աշխատաժամանակը և դրա օգտագործումը</p>			ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁴
1.					
2.					

12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹⁵	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁶
1.	Բացարձակ, հարաբերական միջին մեծությունները և վարիացիայի ցուցանիշները	Միջին թվաբանական, հիմնական հատկությունները, հարմոնիկ և երկրաչափական միջին	Խնդիրների լուծում	Կիսամյակի վերջ	գրավոր	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
2.	Սոցիալ-տնտեսական երևույթների դինամիկայի ուսումնասիրումը	Դինամիկայի շարքերի տեսակները, մշակման և վերլուծության հնարքները	Խնդիրների լուծում	Կիսամյակի վերջ	գրավոր	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2

¹⁴ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹⁵ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹⁶ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	Երևույթների փոխկապվածության ուսումնասիրումը	Կորելյացիոն և ռեգրեսիոն վերլուծություն, կորելյացիայի գործակից	Խնդիրների լուծում	Կիսամյակի վերջ	գրավոր	ՊԳ1, ՊԳ2, ԼԳ1, ԼԳ2
----	---	---	-------------------	----------------	--------	--------------------

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁷

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	microsoft excel
Այլ	

¹⁷ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁸:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է գրավոր քննությամբ:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում

¹⁸«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:¹⁹

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

- 1.Ժողովրդագրական ցուցանիշների վերլուծություն
- 2.Աշխատանքային ռեսուրսների վիճակագրություն
- 3.Զբաղվածության և գործազրկության վիճակագրություն
- 4.Աշխատողների թվի և կազմի վիճակագրություն
- 5.Աշխատանքային կոնֆլիկտների վիճակագրություն
- 6.Ազգային հարստության վիճակագրություն
- 7.Շրջանառու կապիտալի վիճակագրություն
- 8.Մակրոտնտեսական ցուցանիշների վիճակագրություն
- 9.Տնտեսության առանձին ճյուղերի վիճակագրություն
- 10.Ազգային հաշիվների համակարգ
- 11.Աշխատավարձի և աշխատուժի ծախսերի վիճակագրություն
- 12 Արտադրության և շրջանառության ծախսերի վիճակագրություն
- 13.Պետական բյուջեի վիճակագրություն
- 14.Դրամաշրջանառության վիճակագրություն
- 15.Վարկի վիճակագրություն
- 16.Բանկերի վիճակագրություն
- 17.Ապահովագրության վիճակագրություն
- 18.Արժեթղթերի շուկայի վիճակագրություն
- 19.Ոչ ֆինանսական կազմակերպությունների ֆինանսների վիճակագրություն
- 20.Բնակչության կենսամակարդակի և սոցիալական ոլորտի վիճակագրություն

14.4. Գնահատման չափանիշները²⁰.

- Տեսական գիտելիքները՝ մեկ ստուգում:
- Գործնական աշխատանքները՝ երկու ստուգում:
- Մեմինար պարապմունքները:
- Լաբորատոր աշխատանքները:
- Ինքնուրույն աշխատանքը՝ մեկ ստուգում:

¹⁹ Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

²⁰ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն`	041301.00.6, կառավարում <i>/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/</i>
Կրթական ծրագիր`	041301.01.6, կառավարում/ըստ ոլորտի/ <i>/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/</i>
Որակավորման աստիճան`	կառավարման բակալավր <i>/բակալավր, մագիստրատուրա/</i>

Վանաձոր 2023

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԷԻԿ/Բ -004 Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	12	Դասախոսություն	6
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	6
	Ինքնուրույն	78		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<p>Դասընթացի նպատակն է.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Սոցիալ-տնտեսական երևույթների զարգացման օրինաչափությունների վերաբերյալ գիտելիքների փոխանցում ուսանողներին: ▪ Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության չափանիշների հետազոտության շրջանակներում հմտությունների և կարողությունների ձևավորում ուսանողների մոտ: ▪ Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական վերլուծություններում համեմատության և վերլուծելու ունակությունների ձեռքբերում ուսանողների կողմից: ▪ Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական դիտարկումների վերլուծելու կարողությունների ձևավորում տարբեր իրավիճակներում: 			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>4.1. Գիտելիք</p> <p>4.1.1. Գիտելիք և իմացություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ցուցաբերում է սպառողների կամ սոցիալական այլ խմբերի կարիքները վեր հանելու տեսական մեթոդաբանական հիմնական մոտեցումների իմացություն: • Ցուցաբերում է տնտեսության տարբեր ոլորտների և դրանց կառավարման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման տարբեր մոտեցումների գիտելիք և իմացություն: 			

	<p>4.2. Հմտություններ</p> <p>4.2.1. Գիտելիքի և իմացության կիրառում</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարող է մշակել կառավարման գործընթացին առնչվող տարբեր ծրագրեր և մասնակցել դրանց իրագործման միջոցառումներին: • Կարող է նախագծել կազմակերպական կառուցվածքներ, իրականացնել լիազորությունների և պատասխանատվության բաշխում, ձևակերպել խնդիրներ և պատվիրակել ենթականերին: • Կարող է ընդունել կառավարչական որոշումներ խնդիրները համակարգի մեջ դիտարկելով և համակարգային մոտեցման համապատասխան գործիքակազմ կիրառելով: <p>4.2.2. Հաղորդակցման, ՏՀՏ և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարող է կատարել տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման աշխատանքներ, ինչպես նաև մասնագիտական խնդիրների լուծման նպատակով օգտվել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներից: • Կարող է իրականացնել հետազոտություններ կառավարչական զանազան խնդիրներ լուծելու նպատակով, ինչպես նաև վերլուծել դրանց արդյունքները: <p>4.2.4. Ընդհանրական, իմացական կարողություններ, (ներառյալ դատողություններ անելը)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ունակ է լուծելու մասնագիտական խնդիրները վերլուծության և համադրության հիման վրա: • Տիրապետում է մաթեմատիկական և վիճակագրության մեթոդներին, ինչպես նաև մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին: • Ունակ է մասնագիտական վերլուծություններ իրականացնելիս կիրառել որակական և քանակական մեթոդներ: • Ունակ է թիմում աշխատելու և թիմի անդամների հետ արդյունավետ համագործակցելու: <p>4.3. Կարողություններ</p> <p>4.3.1. Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն (ներառյալ սովորելու կարողությունները)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կարող է բացահայտել, հաղթահարել և լուծումներ տալ անծանոթ պայմաններում առաջացած խնդիրներին: • Ունակ է ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու: • Ունակ է հաշվի առնելու կառավարչական որոշումների հետևանքները սոցիալական պատասխանատվության տեսանկյունից:
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>Թեմա 1. Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության առարկան, մեթոդը և խնդիրները²¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության գիտության առարկան: Հասարակական կյանքի օրենքների բնույթը և վիճակագրության դերը դրանց ճանաչողության մեջ: Նշանավոր մարդկանց կարծիքը վիճակագրության գիտության մասին: • Քանակական և որակական վերլուծության

փոխկապակցվածությունը վիճակագրության մեջ: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրության մեթոդը և նրա հիմնական հիմնական հիմնական առանձնահատկությունները:

- Մեծ թվերի օրենքը: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական օրինաչափությունները:

- Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական գիտության կառուցվածքը: Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական գիտության ճյուղերը: Վիճակագրության կապը մյուս գիտությունների հետ:

- Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական հետազոտության հիմնական փուլերը:

- Սոցիալ-տնտեսական վիճակագրական համակցություն: Համակցության միավորը:

Հատկանիշ: Հատկանիշների դասակարգումը: Վիճակագրական ցուցանիշ:

Թեմա 2. Ինդեքսներ*

- Վիճակագրության ինդեքսային մեթոդը: Ագրեգատային, միջին թվաբանական և միջին հարմոնիկական ինդեքսներ:

- Միջին մակարդակի դինամիկայի վերլուծության ինդեքսային մեթոդը:

Կառուցվածքային տեղաշարժերի ինդեքսը: Կարևորագույն տնտեսական ինդեքսները: Ինդեքսների փոխկապակցվածությունը: Տերիտորյալ ինդեքսներ:

Թեմա 3. Երևույթների փոխկապակցվածության ուսումնասիրումը

- Քանակական վերլուծության դերը փոխադարձ կապերի մեջ: Զուգահեռ տվյալների մեթոդը:

- Վերլուծության խմբավորումների կիրառումը կապերի ուսումնասիրման համար: Կապերի ուսումնասիրման հաշվեկշռային և ինդեքսային մեթոդները, կոռելյացիայի և ռեգրեսիայի մեթոդները: Գծային և ոչ գծային ռեգրեսիա և կորելյացիա: Մասնակի և բազմակի կոռելյացիա: Կորելյացիոն և ռեգրեսիոն հավասարումների պարամետրերի իմաստի մեկնաբանումը:

Դիսպերսիոն վերլուծության կիրառման հնարավորությունը սոցիալ-տնտեսական երևույթների վերլուծության մեջ: Քանակական և որակական հատկանիշների կապերի սերտության ցուցանիշների կառուցման մեթոդաբանական հիմունքները

Թեմա 4. Սոցիալ-տնտեսական երևույթների դինամիկայի ուսումնասիրումը*

- Դինամիկ շարքերի հիմնական ցուցանիշները:

- Դինամիկ միջին ցուցանիշները: Դինամիկ շարքերի հարթեցումը: Հիմնական միտումների դրսևորումը: Դինամիկ շարքերի էքստրապոլյացիան և ինտերպոլյացիան:

- Դինամիկ շարքերի կառուցման և փոխկապակցությունների ուսումնասիրման մեթոդաբանական հիմունքները:

Սեզոնային տատանումների վիճակագրական ուսումնասիրության

	<p>հիմնական հիմնական հարցերը: Դիմափկ շարքերի օգտագործումը կանխագուշակման նպատակով:</p> <p>Թեմա 5. Բնակչության շարժի ուսումնասիրումը</p> <ul style="list-style-type: none"> • Բնակչության բնական շարժի ուսումնասիրումը • Բնակչության մեխանիկական շարժի ուսումնասիրումը <p>Թեմա 6 . Բնակչության թվաքանակի հաշվառումը</p> <ul style="list-style-type: none"> • Բնակչության հաշվառման անցկացման ձևերը <p>Բնակչության, նրա թվի, աճի օրինաչափությունների, կազմի ու տեղաբաշխման նշանակությունը</p> <p>Թեմա 7. Աշխատանքային շուկայի վիճակագրություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Աշխատանքային ռեսուրսներ, բնակչության զբաղվածության և գործազրկության գործակիցներ • Աշխատողների թվի ցուցանիշները, աշխատուժի շարժի ցուցանիշները • Աշխատաժամանակը և դրա օգտագործումը
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>15. Գնահատում</p> <p>Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը, ▪ իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման: <p>Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի²²:</p> <p>15.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատումը ստուգման հաշվառման հաշվառման

²²«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

	<p>միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր, ▪ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ▪ ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:
<p>Գրականություն</p>	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հակոբյան Կ.Հ. «Վիճակագրության տեսություն» ուսումնական ձեռնարկ», 2003 2. Ֆահրադյան, Կոնստանդյան «Վիճակագրության ընդհանուր տեսության խնդիրների ժողովածու», 1984 <p>Լրացուցիչ-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Կոզլով, Էռլիխ, Դոլգուշևսկի, Պոլյուշին, Վիճակագրության ընդհանուր տեսություն, 1981 2. Պետրոսյան Ա.Ն. «Վիճակագրության ընդհանուր տեսություն» ուսումնական ձեռնարկ, 2008